چهار صورت نیت در صوم یوم الشک

جلسه قبل در باب ششم از ابواب وجوب صوم و نیته، حدیث پنجم بودیم.

> **عن هشام بن سالم، عن أبي عبد الله عليه السلام قال في يوم الشك: من صامه قضاه وإن كان كذلك، يعني من صامه أنه من شهر رمضان بغير رؤية قضاه، وإن كان يوما من شهر رمضان لان السنة جاءت في صيامه على أنه من شعبان، ومن خالفها كان عليه القضاء[1]**

«من صامه قضاه وإن كان كذلك»؛ یعنی ولو ماه مبارک باشد. **«يعني من صامه أنه من شهر رمضان بغير رؤية قضاه، وإن كان يوما من شهر رمضان لان السنة جاءت في صيامه على أنه من شعبان، ومن خالفها كان عليه القضاء»؛** در جلسه قبل رویکرد ما بر قبول و صحبت احتجاج به «یعنی» بود. بنابراین‌گذاشتیم که «یعنی» برای بحث فقهی حجیت داشته باشد که هم حد نصاب احتجاج به‌معنای استدلال را داشته باشد و هم احتجاج للعبد علی المولی را داشته باشد.

بحثی که در اینجا مطرح بود، در «يعني من صامه أنه من شهر رمضان بغير رؤية قضاه» بود. مرحوم سید در عروه برای صوم یوم الشک چهار فرض را فرموده بودند.

> **مسألة ١٧ : صوم يوم الشك يتصور على وجوه :**
>
> **الأوّل: أن يصوم على أنه من شعبان ، وهذا لا إشكال فيه سواء نواه ندباً أو بنية ما عليه من القضاء أو النذر أو نحو ذلك، ولو انكشف بعد ذلك أنه كان من رمضان أجزأ عنه وحسب كذلك.**
>
> **الثاني: أن يصومه بنية أنه من رمضان ، والأقوى بطلانه وإن صادف الواقع.**
>
> **الثالث: أن يصومه على أنه إن كان من شعبان كان ندباً أو قضاءً مثلاً وإن كان من رمضان كان واجباً، والأقوى بطلانه أيضاً.**

> **الرابع: أن يصومه بنية القربة المطلقة بقصد ما في الذمة وكان في ذهنه أنه إما من رمضان أو غيره بأن يكون الترديد في المنوي لا في نيته ، فالأقوى صحته ، وإن كان الأحوط خلافه[2].**

مثل مرحوم آقای حکیم نپذیرفتند که چهار صورت باشد. گفتند ما فرقی بین سوم و چهارم نمی‌فهمیم. لذا فعلاً مورد اتفاقش سه صورت بود. «علی انه من شعبان»، «علی انه من رمضان»، «ان کان و ان کان». این سه فرض مورد اتفاق بود. این روایت تنها می‌گوید در فرض «علی انه من شهر رمضان»، باید قضا کند.

شاگرد: بین صورت سوم و چهارم می‌توان به این صورت فرق گذاشت که در صورت چهارم التفاتی نمی‌کنیم که این از شعبان است یا از رمضان است، بلکه می‌گوییم برای خدا می‌گیرم و کاری ندارم که این روزه چیست. در صورت سوم التفات داریم که اگر از شعبان باشد چطور است و اگر از رمضان باشد چطور است. یعنی تفاوت بین این دو در این التفات است.

استاد: سید فرمودند «و کان فی ذهنه». شاید به همین خاطر بود که ایشان بین نیت و ذهن فرق گذاشتند. التفات به‌عنوان بخش نیت است، و الا اگر به او بگوییم می‌گوید که کار ندارم. نه اینکه یعنی در ذهن من نیست؛ «کان فی ذهنه»؛ در ذهنش هست اما کاری ندارد و قطع نظر می‌کند. به‌گونه‌های مشترک بین هر دو است. فقط مشکل کار این بود که تعیین نوع لازم بود. یعنی می‌گفتند ما از شما نمی‌پذیریم که همینطور بگویید من کاری ندارم و صرفاً نیت می‌کنم که روزه باشم. بلکه روزه باید تعیین شود که واجب است یا ندب است؛ برای ماه شعبان است یا برای ماه مبارک است. به‌خصوص در مسأله تفاوت جوهری و اختلاف حقائق و آن مطالبی که آقای حکیم هم فرمودند.

---

[1] وسائل الشيعة - ط الإسلامية ج۷ ص۱۷

[2] العروة الوثقى ج۲ ص۴۱۲

بازبینی #1
ایجاد شده 20 مه 2026 11:41:11 توسط ... .
به روزرسانی شده 20 مه 2026 11:42:57 توسط ... .